

**JURNALUL
RENEGAȚILOR**

OVIDIU BÂRSAN

JURNALUL
RENEGAȚILOR

EDITURA UNIVERSITARĂ
București

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BÂRSAN, OVIDIU

Jurnalul renegeților / Ovidiu Bârsan. - București : Editura Universitară, 2022

ISBN 978-606-28-1509-7

821.135.1

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062815097

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul autorului. Această carte este protejată de legea drepturilor de autor

Copyright © 2022
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021 – 315.32.47
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021.315.32.47/ 0745 200 718/ 0745 200 357
comenzi@editurauniversitara.ro
www.editurauniversitara.ro

...Mitiță, Nicolae...

Orice asemănare cu personaje și întâmplări reale
este întâmplătoare.

Septembrie '42, Stepa Calmuță

Toamna își intrase în drepturi. Noaptea fusese rece, iar dimineața aduse o pâclă ușoară care acoperea pământul ca o plapumă albă.

— Dom' sergent, de câte ori văd așa ceva, mă i-a somnul. Dacă scăpăm din nenorocirea asta de război, singurul lucru de care nu am să mă satur va fi somnul. Am să dorm până nu mai pot. La mine în ogradă nu o să mai vezi cocoș. Să se trezească cu noaptea în cap alți nebuni să dea la vacă și la porc! Eu până nu mă satur de somn, nu mă ridic din așternut!

— Bă, Hitler, tu în fiecare zi te saturezi de ceva. Ieri te-ai săturat de borș, mai alaltăieri, de stofa pantalonilor. Bă, o să-ți schimbăm porecla în Sucitu'!

— Lasă-l în pace, Mocane! Nu-l mai stârni! Știi că nu se mai oprește din vorbit. Are dreptate. Și eu am să tai cocoșul când ajung acasă. Și pe-al meu și pe-al vecinilor. O să dăm găinile la cocoș prin alte sate, zise sergentul.

— Țărani proști! Păi dacă în fiecare sat e unul ca voi, și la ce-am văzut până acum, nu-i cătun din Dodoloață care să nu fi trimis în abatorul ăsta niște amărăți ca voi, nu o să mai vezi picior de cocoș acasă. Fără ăștia, nu o să mai avem găini, ouă și pui. Bravo, mă! O să mâncăm ca franțuzii numai găscă. Atunci să vezi calicie fudulită!

— Atențiune!

— Să trăiți!

Cei șase oameni se ridicară și luară poziția de drepti. Căpitanul intră liniștit și le aruncă o privire părintească. Nu era mai în vârstă decât ei. Cel mai

bătrân dintre toți era sergentul. Însă, toți îl tratau și-l priveau, nu doar datorită gradului, ca pe tatăl lor.

— Continuăți! Aveți niște cafea? Știu că aici am cei mai descurcăreți oameni din companie.

— Avem dom' căpitan, avem! Culae de la intendență e văr cu Ghiță și are grijă de noi.

— Știu, sergent, știu.

Luă cana aburindă și se uită la fiecare pe rând.

Sergentul Avram, milităros, cu ținuta curată, atât cât se putea în prima linie, bărbierit și tuns scurt, era de-o viață la oaste. Luptase la Oituz, fusese decorat și de-atunci rămăsese în armată. Instruise mii de recruți, iar anul trecut, în loc să fie lăsat în spate să pregătească pe alții, se oferise voluntar să intre în prima linie. „Nu mi-am văzut frații și camarazii murind la Oituz ca să lăsăm Basarabia fără să tragem un glonț!” Se spune că așa i-a zis colonelului. Oricum, în afara unor riduri, nu-i dădea ani. Numai vână! Nu-și pierdea sângele rece și era un țintaș de primă mână.

Hitler, de fapt îl cheamă Dumitru, însă avea o mustață ca a celui după care fusese numit. Mulți adoptaseră acea modă, mai ales cei care aveau afinități legionare. El nu avea, în schimb, vorbea mult ca și conducătorul neamț. După Basarabia, auziseră la radio, împreună cu niște germani, un discurs al acestuia. Când au auzit cât vorbește, imediat l-au taxat pe Dumitru. Era de prin părțile Romanului și nu avea decât douăzeci și doi de ani. Mai avea trei surori, iar de meserie era fierar. De altfel avea un pumn!!!

Mocanu, om blând. De câte ori se termina o luptă, plângea și se ruga. La douăzeci și șapte de ani era însurat, avea două fete și un băiat. Pe acesta din urmă

nu-l văzuse. Își lăsase nevasta însărcinată când a fost în ultima permisie, după Odessa. Mai avea doi frați pe front și era priceput la reparat tot felul de lucruri.

CFR: Opișan, cel care-și făcuse camarazii „țărani”, era orășean get-beget, mai exact din Iași, și lucra la calea ferată. Înainte de război, se ascunsese într-un marfar și mersese cu niște prieteni prin Europa vreo jumătate de an, după care și-a găsit de muncă la CFR. Când aveau momente de răgaz, povestea ce văzuse în '38. Era descurcăreț și slab ca un țâr. Cu toate astea, era singurul care nu se plângea de greutatea echipamentului.

Se uită spre stânga și-l văzu pe Chibrit: Ion Roman. Îi spuneau așa pentru că ținea tot timpul un băț de chibrituri în colțul gurii. Și el avea doi frați pe front, de fapt doar unul. Unul îi murise în brațe astă vară la Harkov. Însurat și el, o fată și un băiat, din același sat ca și Mocanu. Se pare că înainte de război se dușmăneau, de la o fată, dar de un an erau cei mai buni camarazi. Ori de câte ori se uita la el, îl uimeau mâinile mari și grele de plugar.

Lângă oala în care făceau cafea, se afla Bombă. Și el ieșean ca CFR. Cu o lună în urmă, împlinise douăzeci și trei de ani ca și el. Avea un păr incredibil de negru și o privire de gheață. Și când râdea, ochii lui nu exprimau nimic. Frontul îl făcuse expert în explozibil, însă porecla nu i se trăgea de-aici. În civilie, lucrase la o tipografie și povestea despre știrile de senzație din ziare. Îi întinse cafeaua și-l întrebă:

— Gata?

— Gata, Bombă! Gata! Din păcate! Deseară intrăm în dispozitiv!

O tăcere grea se așternu între ei. Stătură două săptămâni în spatele frontului. În mod normal, ar fi trebuit ca măcar unii dintre ei să aibă permisii. Dar distanța față de țară era prea mare, iar țara nu-și permitea lipsa lor două luni de pe front.

– Ceilalți unde sunt?

– Gavrilă, Dece și Studentul sunt cu șoferul colonelului la Jutov să facă ceva schimburi cu aliații, pe Fane Lipici l-am lăsat aseară cu o rusoaică, iar Ghiță și Boboc sunt cu cei noi, să vadă cum se pregătesc.

De mult nu mai comenta ce făceau oamenii lui în timpul lor liber. Nu-i plăceau anumite lucruri însă viața pe front îl învățase că de fapt nimic nu contează mai mult decât să scapi teafăr din acest măcel.

– La două să fiți gata! Eu trebuie să merg la divizie pentru ultimele ordine...

Părea ca vrea să mai zică ceva și nu știa cum. Oamenii săi înțelesesă că mai avea ceva de spus, iar ce avea nu era prea plăcut. Se căliseră și nu-i mai mira nimic. Sergentul îl îndemnă să spună ce are de spus:

– Haideti, dom' căpitan, spuneți, știți doar că...

Oftă și cu glasul stins spuse:

– Locotenentul Stamate s-a stins acu' trei zile în spital.

Din nou, liniștea se așternu între ei. De când trecuseră Nistrul și căpitanul fusese pus comandant de companie, locotenentul Stamate fusese conducătorul lor. În urmă cu două luni, fusese rănit grav într-o ambuscadă a partizanilor. De atunci sergentul luase locul său.

– Dumnezeu să-l ierte! A fost om bun. Îl știam din civilie. Venea cu ta-su la noi în sat, din când în când, să

cumpere miere, nuci și țuică. Țineau prăvălie pe Strada Mare în oraș, zise Mocanu.

— Dumnezeu să-l ierte! spuseră cu toții într-un glas.

De nici unde, o sticlă cu vin apăruse în mâna lui Hitler. Vărsă din sticlă, trase o dușcă, iar apoi o trecu către ceilalți. Toți îi urmară ritualul. Nimeni nu mai putea spune nimic. Pe toți îi năpădiră gândurile. Trecură cincizeci Prutul, iar aici, în locul acela uitat de lume, mai ajunseră treisprezece.

— Mai suntem treisprezece, spuse CFR. Număr cu ghinion, căpitane.

— Pușchea pe limbă, pramatie! îi spuse Chibrit.

— Băi netoților, avem ghinion de când ne-o slobozit maicile noastre în lume! continuă CFR.

— Gata! rosti sergentul răspicat. Ați auzit ce-a spus dom' căpitan. La două să fim gata! Hai la treabă!

Cel mai bun mod de a-i scoate din gândurile negre era să le dai de treabă. Și sergentul știa bine asta. Se ridicară și se apucară de pregătit echipamentul. Căpitanul ieși urmat de sergent.

— Avrame, vezi de cei noi! Sper că i-ai pregătit bine!

— De pregătit i-am pregătit, dar primul foc își va spune cuvântul. Par instruiți, dar până nu dau ochii cu Ivan...

— Știu... Prima luptă e cea mai grea. Atunci înveți cel mai repede, dar și în cel mai dur mod. Să sperăm că vor trece cât mai mulți cu bine peste...

Tăcu iar, dar de data asta sergentul nu interveni.

— În cazul ăsta, cred că înțelegeți că va veni un nou locotenent.

- Știu, dom' căpitan.
- Bun! Ne vedem la două!

*
* *

Colonelul terminase prezentarea sa. Pe chipurile tuturor se citea îngrijorarea, dar și determinarea celor care știu bine ce au de făcut. Ultimul an jumate îi transformase pe aproape toți cei prezenți.

— Știți bine ce aveți de făcut. Fără nesăbuițe și atenție mare, mare! Peste două săptămâni, o să trec cu domnu' general să inspectăm pozițiile. Încă ceva! Doi nemți au fost găsiți morți în spatele liniilor. Se pare că nu e vorba de partizani. Wermacht-ul a deschis o anchetă. Cam atât am avut să vă apun. Aveți grijă de voi! Doamne ajută! Sunteți liberi!

Comandanții de batalioane și companii începură să părăsească mica sală operativă.

— Cristu!! Anton! Mai rămâneți, vă rog!

Cei doi căpitani se traseră deoparte ca ceilalți să poată ieși. Aghiotantul colonelului aduse niște plicuri și o sticlă de cognac franțuzesc.

— Băieți, mult, mult noroc! Avem nevoie! Închină colonelul.

— Sănătate!

Savurată aroma fină cu nesaț.

— Au ei nemții multe metehne, dar știu să facă rost de lucruri bune!

— Lăsați că nici cu Meiroșu și ai mei nu mi-e rușine! zise tânărul căpitan Cristu, amintind faptul că șoferul colonelului și oamenii lui se duseseră să facă schimb de produse cu aliații.

Colonelul zâmbi.

— Câteodată, aș dori să am și eu descurcările băiatului ăsta. Fără el, sunt legat de mâini. Iar despre pramatiile tale, ce să mai vorbesc! Am auzit că Fane Lipici iar s-a combinat! Cum reușește, mă, din două vorbe, care nu-s nici măcar pe limba lui, să le bage în pat?

Colonelul mai turnă un rând apoi luă plicurile în mână.

— Dragii mei, aveți aici ordinele de zi prin care ați fost decorați! Când ieșiți, Rădoi o să vă dea și medaliile. Sunt și decorațiile unora dintre oamenii voștri. Nu am vrut să fac o ceremonie pentru că nu mai pot fi ipocrit să felicit niște oameni, iar apoi să-i trimit în abatorul liniei întâi, în loc să am grijă cum se cuvine de ei, oftă. În '19 eram tânăr și credul, dar acum mi-a ieșit pe nas.

— Mulțumim! răspunseră în cor cei doi.

Nici ei nu și-ar fi dorit o festivitate. Medaliile astea erau stropite cu prea mult sânge. Atât de-al lor, cât și de-al unor camarazi. Între ei se crease o legătură specială de când trecuseră Prutul. Se înțelegeau doar din priviri. Colonelul mai întinse un plic.

— Cristule, aici ai numirea ca și comandant de batalion. Era singurul post neocupat după campania din primăvară. Compania ta o dai pe mâna cui vrei! Am înaintarea în grad și numirea de comandat în alb. Doar să trecem un nume! Până pleci, te gândești!

Căpitanul vru să spună ceva, dar comandantul său îl întrerupse printr-un gest ferm.

— Nu vreau să aud nimic! Generalul a vrut să mi-l bage pe gât pe Vântu, dar, deși mi-a fost coleg de școală, am refuzat! Știți incidentul în urma căruia a fost

degradat! Ostaș foarte bun... dar, în regimentul meu nu am nevoie de așa ceva! Mi-e de-ajuns că-l am pe cap pe nebunu' de Hora! Oricum, numirea are două condiții! În primăvară vei fi trimis să faci o specializare de două luni, iar până atunci vei avea solda de căpitan! La plutonul tău ți-l trimit pe Tancău, îl știi, ați fost colegi în școala militară.

— Mulțumesc! Nu știu ce să spun...

— Nu spune nimic, fii sănătos și ai grijă de tine!

După un an jumate de lupte, nu mă mai regăsesc. Am intrat comandant de batalion, din care nu mai suntem mai mulți de o sută. Acum comand un regiment în care mă bazez pe oameni ca voi, trebuie să am grijă de cei nou-veniți, să încurajez pe cei care au venit în primăvară, și nu și-au revenit din șocul luptelor din vară, și să înghit cu calm nebuniile lui Hora. De aceea v-am plasat în dispozitiv între Hora și Vântu. Țștia doi, unul lângă altul, sunt în stare să plece în marș la Moscova de unii singuri.

— Felicitări, comandante! zise cu multă căldură căpitanul Anton. Abia aștept să văd fața lui Hora! O să fie o scenă frumoasă.

— La plecare, am să fiu și eu alături de voi. Vreau să-i încurajez și pe băieți. Ne așteaptă o iarnă grea. Dacă trecem de ea cu bine, ceea ce mă îndoiesc, probabil la anul vom ierna la Moscova. Dacă nu...

Fața colonelului se înnegură.

— Nu-i a bună măi copii, nu-i a bună! Ne-am întins atât de mult că nu mai ajung proviziile la noi, iar rezervele trebuie să mărșăluiască jumătate de an ca să intre în dispozitiv. Din cauza asta, nici nemții nu ne mai sprijină. Ce primesc și ei abia le ajunge lor. Unde mai

pui că frontul s-a întins atât de mult, încât dacă și noi, și nemții, și ungurii și italienii aducem toți oamenii disponibili, tot rămân porțiuni de front neacoperite. Suntem ca un ciur. Să mai spun că nu avem nicio unitate de tancuri în sprijin? Singura e mai în nord, mai aproape de Stalingrad. De aici până în Caucaz, pe 1000 de kilometri, nu mai e nimic. Am un sentiment sumbru. Eu de aici nu mai plec!

— Dom' colonel! strigară cei doi.

— Măi băieți, sunt împăcat. Vine iarna și, la fel ca iarna trecută, Ivan o să ne facă o surpriză. Fiți cu ochii în patru și aveți grijă de voi! Nu vă bateți gândurile cu mințile unuia ca mine! Să fiți sănătoși! Hai, te-ai gândit cine preia compania ta?

— E din scurt. Dar m-am gândit la Bunea. La pluton îl are pe Constantinescu sergent.

— Bună alegere! Oricum, până într-o săptămână, îți trimit un locotenent. Nu o să accepte dom' general să lăsăm posturile de comandă neocupate. Mă străduiesc să-ți aduc un om bun. Acum, hai la oamenii voștri! Doamne ajută!

Cei trei mai închină un pahar de cognac, își strânseseră mâinile în tăcere și se despărțiră cu inima strânsă.

*
* *
*

Căpitanul Cristu, alături de căpitanii Anton, Bunea și Hora, privea la forfota oamenilor făcând ultimele pregătiri. Pe fețele unora se citea nepăsare, pe ale altora, îngrijorarea, iar pe ale unora, mai ales ale noilor veniți,

teama. Batalionul lor era norocos. Toți comandanții aveau deja experiența luptelor. Însă, norocul ăsta, dacă putea fi numit noroc, era anulat de faptul că mai mult de jumătate din efectiv abia sosise din țara, după mai bine de trei luni de marș. Trebuia să te uiți la fețele lor ca să vezi de când sunt pe front. Te uitai la uniforme și arme. Cei abia veniți aveau uniforme noi, însă unii mai aveau căști din războiul trecut. Cât despre arme, jumătate aveau carabine Manlicher, semn că și rezervele erau cum erau în țară. Doar puțini dintre ei avea la gât atârnat cate un pistol mitralieră.

Veteranii în schimb aveau, pe lângă carabinele ZB, câte un pistol mitralieră nemțesc, unul sau două pistoale, iar cei mai îndemânoși, câte un pumnal pe lângă baionetă. Învățaseră că, atunci când lupti, trebuie să fii înarmat până în dinți și să fii pregătit chiar și de lupte corp la corp. Ivan lupta cu o îndârjire greu de descris în cuvinte. Nici uniformele nu arătau prea bine. Era un amestec între regulamentar și preferințele fiecăruia. Preferau să se simtă cât mai comod, să aibă libertate de mișcare și, de ce nu, în cazul unora, să poarte haina norocoasă. Nici măcar exigitul Hora nu comenta acest lucru.

– Tancău!

– Ordonăți!

– Cu noi vin doar căruțele cu muniție! Deci luați tot echipamentul cu voi! Nimeni nu-și ia mantaua pe el! Trimite-i la mine pe Avram și Constantinescu!

– Am înțeles!

Cei doi sergenți veniră imediat.

– Atât ați putut?

Sergenții înțeleseră la ce se referea proaspătul lor comandant de batalion. Carabinele nu erau suficiente în cazul unor lupte, ce să mai ataci. Cum unele erau și învechite, practic dispuneai de mai puțină puterea de foc necesară.

Peste mai puțin de un sfert de ceas, colonelul sosi, iar tânărul comandant de batalion dădu ordinul:

— Bataliioon, înainteee marș!

*
* * *

Octombrie '42, Stepa Calmucă

– Locotenent Cârstea la ordinele dumneavoastră!

Căpitanul Cristu îl măsură din priviri pe tânărul din fața sa. Suplu, ochi vioi, cu o cicatrice pe obrazul stâng. Cam de aceeași vârstă cu el.

– Pe loc repaus! Cârstea, Cârstea, îmi sună cunoscut numele. Nu cumva...

– Eu sunt!

Fusese citat în ordin de zi pentru bravură în timpul luptelor de la Sevastopol. Împreună cu plutonul lui, atacase o cazemată și fortificațiile ei. La sfârșit, când a luat-o, nu mai era decât el în viață.

– Ia loc! Servește un ceai! Cum, după toate astea, doar locotenent?!

Tânărul se uita în jur. Erau acolo căpitanii Anton, Bunea, Hora și locotenentul Tancău.

– Vorbește liber, ești între camarazi! Nu-i niciunul ușă de biserică aici! Oamenii mei știu să-și țină gura, spuse comandantul de batalion, uitându-se în ochii lui Hora.

Acesta îi susținu privirea, dar nu zise nimic. Mâine se făcea 1 noiembrie și, după aproape o lună de comandă, nu putea să-i facă vreun reproș. Toți oamenii primiră ținuta de iarnă; cum-necum Anton și nebunii din pluton îi făcură rost de niște pistoale mitralieră, iar hrana, așa cu era, era mai mult decât suficientă.

– Păi am fost decorat, dar comandantul diviziei nu a considerat că pot fi promovat. Știți, eu ...sunt...cred că mai sunt...cu fata fostului comandant. Iar el și nevastă-sa nu prea erau de acord cu relația noastră...

Brusc, în adăpost se așternu liniștea. Luați cu treburile războiului, cei de față uitară de treburile inimii. Anton nu-și putu reține un oftat. Trebuia să se însoare anul ăsta, dar nu primise permisia. Hora era singurul însurat și avea o fată. Cristu realizează că de o lună nu mai trimisese nicio scrisoare, deși primise două. Una de la sora sa și una de la Elvira. Pentru o clipă, închise ochii, încercând să-și amintească zâmbetul și gropița din obraz.

— Clar! Atunci pentru necazul tău e mai nimerit un gât de rachiu decât o cană cu ceai.

La un semn, Tancău scoase o sticla și câteva pahare.

— Bine-ai venit, locotenente! Ce să-ți urăm? Sănătate și să aibă grijă de tine cel de Sus!

Căpitanul Cristu făcu prezentările și îi arătă dispozitivul.

— Preiei plutonul lui Bunea! Are un sergent foarte bun, cinci sunt din cei care au trecut Prutul, iar alți opt care au trecut de luptele din vară. Restul sunt noi. Locotenente, mai vorbim. Executarea!

— Era să uit... Dom' colonel a spus că mâine vine cu generalul să inspecteze.

— Bine, bine! Atunci știți cu toții ce aveți de făcut. A, Tancău! Trimite-l pe Student până la mine!

În mai puțin de un ceas, acesta se prezentă. Căpitanul Cristu îl măsură din priviri. Înalt, suplul, plăcut la privire, cu o față de puștan, dar cu niște ochi reci în contrast cu aceasta. Nimeni nu-l văzuse zâmbind, chiar dacă cei din jur râdeau în hohote. Aproape nimeni nu-i mai spunea pe nume, Traian Popa. Ceva îi spunea

că nici acest nume nu era cel adevărat. Adevărata identitate o știau doar colonelul și generalul, aceștia întrebând des de starea sa. Ceva, ceva se aflase despre secretele lui. Nu era student. Intrase la facultate, dar, din cauza războiului, nu frecventase niciun curs. În mod normal, trebuia să fie în țară la studii, dar evenimente tulburi îl făcuseră să ajungă în plutonul lui chiar în noaptea de 21 iunie, anul trecut. Era educat, părea să provină dintr-o familie cu stare, avea maniere, era în contrast cu ceilalți camarazi, în marea lor majoritate oameni de la țară. Începuse să o rupă în rusă și știa engleza și germana. Aceasta din urmă îl făcea extrem de util, dar, cu toate astea, refuzase un post în statul major. Unele bârfe spuneau că ar fi fost implicat în evenimentele rebeliunii legionare din urmă cu un an. Dar mai mult nu știa nimeni, cu excepția colonelului și a generalului. Oricum, un lucru știa sigur despre el: nu avea simpatii germane, ceea ce făcea ca misterul din jurul lui să crească. Cum, necum, la cei douăzeci de ani ai lui, era un ostaș al dracului de bun.

– Să trăiți!

– Noroc, Studentule! Ia loc! O cafea?

Acesta încuviință.

– Cum e?

– Liniște. Prea multă liniște.

Căpitanul zâmbi. Asta îi plăcea la el. Mulți ar fi răspuns referindu-se la cafea, dar el înțelese adevăratul sens al întrebării.

– De o săptămână nu a mai avut loc niciun schimb de focuri. Simt că ceva nu e în ordine. Și nu numai eu am starea asta.

– Știu. Și eu simt la fel.